

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-17>

**ANALYSIS OF PRO-RUSSIAN AND PRO-WESTERN
NARRATIVES REGARDING RUSSIAN AGGRESSION AGAINST
UKRAINE IN THE ARMENIAN MEDIA SPACE: STRATEGIES
OF STATE AND NON-STATE MEDIA**

**АНАЛІЗ ПРОРОСІЙСЬКИХ ТА ПРОЗАХІДНИХ НАРАТИВІВ
ЩОДО РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ
У МЕДІАПРОСТОРІ ВІРМЕНІЇ: СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВНИХ
ТА НЕДЕРЖАВНИХ ЗМІ**

Marukhovskiy O. O.

*Candidate of Political Sciences,
Associate Professor,
Research Scientist at the Department of
Global Political Development Problems
Kuras Institute of Political and Ethnic
Studies of the National Academy of
Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine*

Маруховський О. О.

*кандидат політичних наук, доцент,
науковий співробітник відділу
проблем світового політичного
розвитку
Інститут політичних і
етнонаціональних досліджень імені
І. Ф. Кураса Національної Академії
наук України
м. Київ, Україна*

Стратегії висвітлення повномасштабного російського вторгнення в Україну у ЗМІ Вірменії є відображенням геополітичної дилеми цієї країни, її історичних зв'язків з Росією та вельми чутливих безпекових питань, пов'язаних із конфліктом у Нагірному Карабаху. Сама Вірменія, яка є членом ОДКБ та ЄАЕС, знаходиться у вельми проблемному становищі, за якого політичні еліти країни в жодному разі намагаються не допустити суттєвого погіршення відносин із Росією. Це впливає на ЗМІ Вірменії, де домінують обережність та багатовекторність оцінок російсько-української війни, що відображає офіційну позицію держави і різноманіття суспільних настроїв.

Медіа-середовище Вірменії є досить різноманітним, однак має значний вплив зовнішніх факторів, що зумовлюється багаторічною залежністю від Росії. Воно включає в себе вірменські державні, приватні та незалежні медіа, що функціонують в умовах відносної свободи слова, хоча й з певними обмеженнями та тиском в чутливих геополітичних питаннях. Тому вплив російського інформаційного простору на Вірменію був і залишається досить значним. Цьому сприяє той факт, що багато мешканців Вірменії володіють російською мовою,

що сприяє споживанню російськомовного контенту, при цьому в країні часто ретранслюються російські телеканали, а російські онлайн-ресурси, включаючи філії державних медіа, такі як «*Sputnik Вірменія*» є одними з найпопулярніших джерел новин. Все це створює потужний канал для поширення прокремлівських наративів у Вірменії. Прикладом цьому може слугувати *Громадська телекомпанія Вірменії (Public Television Company of Armenia)* та інші державні ЗМІ, які намагаються балансувати між офіційною позицією Вірменії, яка зазвичай закликає до миру та дотримання міжнародного права, але уникає прямого засудження Росії [1] та необхідністю інформування населення про російсько-українську війну.

З іншого боку, сегмент приватних та незалежних ЗМІ у Вірменії є більш різноманітним. Деякі видання, серед яких можна відзначити *CivilNet*, *News.am* та *A1plus* прагнуть до об'єктивності та часто надають більш збалансовану або досить критичну щодо дії Росії інформацію. Однак і серед них можуть бути як відверто проросійські (наприклад, «*Голос Вірменії*»), так і ті, що дотримуються обережного нейтралітету через внутрішні та зовнішні ризики. При цьому можна констатувати, що висвітлення подій російсько-української війни у вірменських ЗМІ не є однозначним та може бути розділене на кілька основних домінуючих наративів, які відображають різну тональність та використання лексики щодо оцінки того, що відбувається в Україні. Найбільш поширеним можна вважати нейтрально-обережний наратив серед значної частини вірменських ЗМІ, особливо серед державних та поміркованих приватних.

Значна увага приділяється мирним переговорам, що дозволяє вірменським медіа формувати нейтрально-миротворчу повістку, надаючи цитати як українських, так і російських офіційних осіб, уникаючи аналізу чи верифікації інформації, наприклад, як «повідомляє російська сторона» або «заявляє українська сторона», без чіткого зазначення правдивості.

Слід відзначити, що проросійські наративи домінують переважно у вірменських ЗМІ, що прямо фінансуються Росією (наприклад, «*Sputnik Вірменія*» та ін.). Основними ознаками пропагандистських проросійських наративів у Вірменії є поширене використання термінів «СВО» та «операція із демілітаризації та денацифікації», а також такі кліше і штампи як «захист російськомовного населення» та «російських інтересів», при цьому є переважне посилення на російські офіційні джерела (Міністерство оборони РФ, прес-служба Кремля), російських «експертів» та російські державні ЗМІ (РИА Новости, ТАСС) [2]. При цьому інформація, що суперечить кремлівській лінії, ігнорується і подається у негативному світлі [3].

З іншого боку, проукраїнські наративи у вірменських медіа зустрічаються значно рідше і переважно у незалежних, опозиційних або інтегрованих у західний інформаційний простір ЗМІ (*CivilNet* та ін.). Основними ознаками проукраїнської риторики в ЗМІ Вірменії можна вважати чітке визначення подій в Україні як війни, використання термінів «війна», «російська агресія», «вторгнення», висвітлення воєнних злочинів російської армії, руйнувань, кількості жертв серед цивільного населення. Важливим аспектом є наголос на дотриманні міжнародного права і підтримка територіальної цілісності України. При цьому при висвітленні війни в Україні є посилання на українські офіційні джерела (Генштаб ЗСУ, Офіс Президента), західні ЗМІ (Reuters, Associated Press, BBC, CNN), міжнародні організації (ООН, Amnesty International). До цього можна віднести фокус на допомозі Україні з боку Заходу, санкціях проти Росії та обговорення глобальних наслідків війни, у тому числі для демократії та міжнародної безпеки.

При цьому специфіка висвітлення російсько-української війни у Вірменії формується під впливом низки взаємопов'язаних факторів, першим серед яких можна відзначити значний вплив російських медіа, що зумовлено їх потужним інформаційним впливом у Вірменії. Це ускладнює формування альтернативних наративів, оскільки значна частина населення Вірменії споживає новини саме з цих джерел [4]. Російські наративи часто стають «фоновими» і впливають навіть на ті ЗМІ, які намагаються бути нейтральними, оскільки їм доводиться реагувати на інформацію, що циркулює. Економічна залежність Вірменії від Росії (російські інвестиції, постачання енергоресурсів) також обмежує свободу дій та висловлювань для вірменських медіа.

Наступним фактором стратегії висвітлення російсько-української війни у ЗМІ Вірменії можна вважати вплив конфлікту в Нагірному Карабаху та відносин з Азербайджаном та Туреччиною. Це можна вважати одним з найбільш значущих факторів, що формує вірменську медійну візію російсько-української війни. Також нерідко проводяться паралелі між ситуацією в Україні та Карабахом [5], що може викликати співчуття до України як жертви агресії, але також може підживлювати ідею про те, що «великі держави завжди вирішують свої питання», або що «слабкі» держави (Вірменія) потребують «захисника» (натяк на Росію) [6].

Також на об'єктивність висвітлення подій російсько-української війни в ЗМІ Вірменії впливає те, що уряд країни на чолі з прем'єр-міністром Ніколом Пашиняном намагається вести багатовекторну зовнішню політику. Це проявляється у закликах до миру, гуманітарній допомозі Україні, але без прямого засудження Росії або приєднання до санкцій [7]. Ця офіційна позиція часто транслюється через державні та провладні ЗМІ. З іншого боку, у вірменському суспільстві існує розкол

щодо зовнішньополітичних орієнтацій. Є прихильники тісних зв'язків з Росією, є ті, хто виступає за інтеграцію з Заходом, і є значний прошарок тих, хто керується прагматизмом та безпековими інтересами. І хоча вірменські медіа відображають цей розкол, однак вони намагаються не загострювати його.

Отже, можна зробити *висновки*, що висвітлення російсько-української війни у вірменських ЗМІ є складним відображенням геополітичних, безпекових та внутрішньополітичних реалій Вірменії. При цьому переважає обережний нейтралітет, схильний до проросійських наративів, особливо у російськомовних та державних ЗМІ, що ретранслюють офіційну позицію Єревана щодо збереження геополітичного балансу, а незалежні ЗМІ подають збалансовану та проукраїнську інформацію, але їхній вплив обмежений. Основною специфікою є домінування російських джерел та наративів у ЗМІ, особливо у російськомовних сегментах, об'єктивізація конфлікту (використання терміну «конфлікт» замість «війна», фокус на гуманітарній кризі без визначення винних). Відтак, малоімовірним видається те, що вірменські ЗМІ різко змінять свою тональність щодо російсько-української війни, поки геополітична ситуація Вірменії та її відносини з Росією залишатимуться у поточному стані. Будь-які зміни будуть зумовлені або кардинальними змінами на фронті (прогреш Росії), або значними зрушеннями у регіональній безпековій архітектурі, або зміною зовнішньополітичного курсу самої Вірменії. Тому для України важливо продовжувати працювати з вірменським суспільством, використовуючи різні канали комунікації, такі як, дипломатичні з офіційним Єреваном та робота з вірменською діаспорою, а також співпраця з незалежними медіа та громадськими організаціями, які прагнуть до об'єктивності у вигляді забезпечення легкого доступу вірменських ЗМІ до перевіреної інформації щодо війни з українських джерел.

Література:

1. У Вірменії закликали до негайного припинення війни в Україні. *Укрінформ*. 2024. 27 червня. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3879493-u-vmenii-zaklikali-do-negajnego-pripinenna-vijni-v-ukraini.html> (дата звернення: 27.09.2025).
2. Voskanyan L. «Operation Z». How media propaganda represented Armenia as Russia's supporter. *Goethe Institut*. 2022. URL: <https://www.goethe.de/ins/ro/en/kul/sup/unp/24515893.html> (дата звернення: 28.09.2025).
3. Barseghyan A. War in the distance, propaganda near at hand: how the Armenian TV companies cover Russian-Ukrainian war. *Media.am*. 2023. 26

січня. URL: <https://media.am/en/verified/2023/01/26/35029/> (дата звернення: 27.09.2025).

4. Monitoring of the Coverage of the War in Ukraine in Armenian Information Space. *Friedrich Ebert Stiftung. Yerevan Press Club*. 2022. URI: https://ypc.am/wp-content/uploads/2022/07/Monitoring_2022_report_eng.pdf (дата звернення: 29.09.2025).

5. Коновал В. Конфлікт ставатиме масштабнішим: чи вплине на бойові дії в Україні ситуація в Карабаху. *24tv.ua*. 2023. 19 вересня. URL: https://24tv.ua/nagimiy-karabakh-19-veresnya-yak-zagostrennya-konfliktu-vpline_n2395258 (дата звернення: 28.09.2025).

6. The Impact of Conflict on Armenia's Media. *Institute for War & Peace Reporting*. 2023. 29 червня. URL: <https://iwpr.net/impact/impact-conflict-armenias-media> (дата звернення: 29.09.2025).

7. Савінцев С. «Самі з таким стикались»: Вірменія закликала негайно припинити війну в Україні. *Фокус*. 2024. 27 червня. URL: <https://focus.ua/uk/voennye-novosti/654715-sami-z-takim-stikalis-virmeniya-zaklikala-negayno-pripiniti-viynu-v-ukrajini> (дата звернення: 27.09.2025).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-613-3-18>

TRANSFORMATION OF UKRAINE'S POLITICAL INSTITUTIONS IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Melnyk V. V.

PhD,

*Senior Lecturer at the Department of
Tactical and Special Disciplines
Hetman Petro Sahaydachny National
Army Academy
Lviv, Ukraine*

Мельник В. В.

доктор філософії,

*старший викладач кафедри
тактико-спеціальних дисциплін
Національна академія сухопутних
військ имени гетьмана Петра
Сагайдачного
м. Львів, Україна*

Російсько-українська війна, що розпочалася у 2014 році та набула повномасштабного характеру у 2022 році, стала ключовим чинником трансформації політичної системи України. Війна не лише поставила